

Drugscriminelen veranderen stoffen om justitie een stapje voor te zijn

CHEMISCH KAT-

EN-MUIS-SPEL

Als bepaalde chemicaliën in verkeerde handen vallen, kunnen er synthetische drugs van worden gemaakt. Maar hoe voorkom je dat? Het antwoord is niet eenvoudig, al was het maar omdat ook drugscriminelen chemici in dienst hebben. Chemiebedrijven moeten daarom op hun hoede zijn wie ze wat leveren.

Tekst: Igor Znidarsic

“Criminaliteitbestrijding is toch een beetje zweilen met de kraan open.” Cees van Spierenburg, landelijk officier van justitie sythetische drugs & precursoren van het Landelijk Parket van het Openbaar Ministerie, is een realist. “Criminaliteit vindt altijd een nieuwe weg. Er zijn nu bijna geen bankovervallen meer. Daarvoor in de plaats hebben we ramkraken en winkelovervallen gekregen. Hetzelfde geldt voor drugs en precursoren, de grondstoffen voor de productie van synthetische drugs. Heb je een stof onder controle, komt er weer een andere.”

De officier vertelt zijn verhaal om ervoor te zorgen dat chemiebedrijven en handelaren in chemicaliën niet per ongeluk meewerken aan de ontwikkeling van nieuwe drugs. Criminelen hebben namelijk steeds vaker chemici in dienst, en die kunnen - vaak met een minieme verandering aan de moleculen - het uiterlijk van een chemische grondstof voor drugs zodanig wijzigen dat de stof langs de (douane)controles komt. Vervolgens kan de oorspronkelijke stof er weer makkelijk uitgehaald worden. Wanneer zo'n miniem veranderde stof uiteindelijk óók op de lijst van gecontroleerde stoffen wordt geplaatst, maken de criminele chemici snel een nieuwe stof met dezelfde effecten, maar met weer een ander uiterlijk. De United Nations Office on Drugs and Crime (UNDOC) sprak daarom eind mei van een kat-en-muis-spel met justitie: *'Traffickers are using "limitless" ways to disguise manufacture of party pills.'*

Douanebrochure

Voorbeelden van vervangingsstoffen die door criminelen zijn gefabriceerd om de wetgeving te ontduiken zijn BMK bisulfiet adduct (een poedervorm van BMK, gebruikt voor amfetamine), PMK-glycidate (een grondstof voor xtc) en APAAN (ook voor BMK). Chemicaliën die als grondstof kunnen dienen voor synthetische drugs worden ook wel 'categorie 1-, 2- of 3-stoffen', of 'geregistreerde stoffen' genoemd. Maar op de lijsten die de douane gebruikt voor identificatie, de Europese *Voluntary monitoring list* en de Nederlandse *Douanebrochure voor Drugsprecursoren*, staan ook niet-geregistreerde stoffen, zoals de drie genoemde vervangings-

stoffen. Dat komt omdat uit deze stoffen makkelijk de geregistreerde stoffen te halen zijn. Chemiebedrijven en handelaren in chemicaliën worden daarom geacht de *Douanebrochure* te kennen en dus te weten dat deze stoffen verboden zijn. “Het zijn stoffen waarvan is gebleken dat ze bij de drugsproductie betrokken zijn geweest en die je kunt scharen onder de Opiumwet”, legt Van Spierenburg uit. Die wet stelt namelijk ook voorbereidingshandelingen strafbaar, en het in bezit hebben van deze stoffen geldt als zo'n handeling. Er kunnen namelijk vrij makkelijk drugs uit gemaakt worden.

“Heb je een stof onder controle, komt er weer een andere”

Bezwaar

Momenteel is APAAN een groot probleem. Van Spierenburg kent de chemische naam uit zijn hoofd: “Alpha2-phenyl-aceto-aceto-nitrile. Je hoeft er maar water en de juiste hoeveelheid zoutzuur, zwavelzuur of fosforzuur aan toe te voegen en je hebt BMK.” Omdat er zo makkelijk drugs van gemaakt kan worden, verbiedt de Opiumwet het bezit ervan.

Onlangs hoorde de officier van de douane op Schiphol dat een bedrijf 1000 liter APAAN had ingevoerd. De in beslag genomen zending kwam uit China. Het bedrijf, dat de 33.000 euro al had betaald aan de leverancier, was het niet eens met de inbeslagname en maakte bezwaar. Van Spierenburg: “Ze vonden dat ze niet konden weten dat de stof verboden was. Maar ze hadden het wel kunnen weten, want de stof staat in de Douanebrochure.” Het bezwaar werd dan ook verworpen.

Contanten

Volgens Van Spierenburg is het belangrijk dat marktdeelnemers, vooral ook chemiebedrijven en (tussen)handelaren, niet alleen naar de geregistreerde stoffen, ►

Begin 2007 werd in Haarlem het tot nu toe grootste xtc-lab in de Nederlandse geschiedenis opgerold

FOTO: HOLLANDE HOOGTE

maar ook naar deze niet-geregistreerde stoffen kijken. Treffen ze deze aan, dan moeten ze direct het meldpunt bellen. Daarnaast is altijd alert het devies. "Chemiebedrijven en handelaren hebben nu eenmaal stoffen in handen die misbruikt kunnen worden, dus zorg dat je administratie in orde is, stel een verantwoordelijk persoon aan, en meld het wanneer je ongebruikelijke transacties hebt." Hoe je die kan herkennen staat beschreven in de Europese *Guidelines for operators* en de *Douanebrochure*. Enkele voorbeelden van dubieuze verkopen: een klant die de producten direct meeneemt, een klant die geen lid is van een handels- of producentenorganisatie, een privéadres of postbusnummer als afleveradres, betaling in contanten, ophalen van de goederen met een privévervoermiddel, vraag om levering in niet-commerciële of niet-gemerkte verpakking, en orders door bedrijven die geen gebruiksdoel voor de goederen hebben.

Volgens Van Spierenburg is de samenwerking tussen het bedrijfsleven en de overheid voor criminaliteitsbestrijding en -preventie in Nederland, Europa en mondiaal goed geregeld. "Het probleem zit vooral aan de rand van de handel in chemicaliën. Daar zitten wat mensen die op een eenvoudige manier rijk willen worden. Het is nu eenmaal makkelijk geld verdienen als een partij een paar duizend liter aceton komt kopen en je daar niks over meldt."

De meeste grondstoffen voor de illegale productie van drugs komen overigens niet uit West-Europa. "We hebben zo veel controlemogelijkheden en zicht op het chemische bedrijfsleven dat het eigenlijk niet meer voorkomt dat handelaren en producenten chemicaliën leveren aan criminelen. Momenteel is vooral de chemische industrie in Polen een probleem. Verder komt er veel slechts uit China. Vooral de vervangingsstoffen komen vrijwel allemaal daar vandaan." ■

"Chemiebedrijven en handelaren hebben nu eenmaal stoffen in handen die misbruikt kunnen worden"

WET- EN REGELGEVING

Bij het voorkomen van het misbruik van chemicaliën hebben marktdeelnemers, zoals chemiebedrijven, behalve met de *Wet Voorkoming Misbruik Chemicaliën* ook te maken met de *Uitvoeringswet verdrag chemische wapens*. Hierin staan de verplichtingen waaraan bedrijven en onderzoeksinstituten zich moeten houden. De betreffende stoffen zijn te vinden in de *Stoffenbijlage* van het Verdrag Chemische Wapens. Verder is er nog de *Dual-use verordening*, met daarin de stoffen die hieronder vallen.

Dual-use-goederen zijn goederen die zowel een civiele als een militaire toepassing kunnen krijgen. Een voorbeeld: koolstofgarens. Niet alleen zijn deze populair om tennisrackets en golfclubs mee te versterken, maar ook om ultracentrifuges mee te bouwen waarin uranium wordt verrijkt voor kernwapens.

De instantie die in Nederland toezicht houdt op de in- en uitvoer van bovengenoemde stoffen en goederen is het Team Poss (Precursors, Oorsprong, Strategische goederen en Sanctiewetgeving) van de Douane. Treft Team Poss een synthetische drug of precursor aan, dan wordt dit gemeld aan het Landelijk Parket van het Openbaar Ministerie, dat onder meer (inter)nationaal georganiseerde (drugs)misdaad bestrijdt. Wordt een stof aangehouden die gebruikt kan worden voor chemische wapens, dan gaat de melding naar het Functioneel Parket, dat criminaliteit op het gebied van milieu, economie, fraude en fiscale delicten bestrijdt. De scheiding tussen deze Parketten kan voor de buitenwereld verwarrend zijn, geeft Van Spierenburg toe. "Maar drugsbestrijding is nu eenmaal een heel ander vakgebied dan chemicaliën voor chemische wapens."

In een van de volgende edities van Chemie magazine wordt nader ingegaan op de complexe wet- en regelgeving.